

Anu Hirsiaho ”*Shadow Dynasties. Politics of Memory and Emotions in Pakistani Women’s Life-Writing*”, *Studia Politica Tamperensis* no. 14, Tampere: Poliitiikan tutkimuksen laitos, 2005, 406 s.

Anu Hirsiahon valtio-opin väitöskirja on harvinaislaatuinen työ. Se on loistava opinnäyte, joka ansaitsee tulla julkaisuksi myös kansainvälisellä kustantajalla. Kirja-arvion kirjoittaminen Hirsiahon työstä on haastava tehtävä, koska tulee tehneeksi väistämättä väkivaltaa kompleksiselle esitykselle ja tekijän poikkeuksellisen hienolle kielenkäytölle. Hirsiahon monisyistä teosta on vaikea puristaa muutaman liuskan arvioon. Alun lyhyen esittelyn jälkeen keskitynkään tässä arvioissa vain kolmeen seikkaan: Hirsiahon tekstin poliittisuuteen, eettisyyteen ja esteettisyyteen.

Hirsiahon väitöskirja on monitieteinen intertekstuaalinen kudos, joka ammentaa muun muassa antropologiasta, feministisestä teoriasta, poliittisesta historiasta, poliittisesta filosofiasta ja islamin tutkimuksesta. Työtä voisi ehkä kuvata vertaamalla sitä hienoimmasta hienompaan pakistanilaiseen käsin solmittuun mattoon, jossa jokainen yksityiskohda on tärkeä ja harkittu ja jossa kokonaisuus näyttää erilaiselta mattoa eri kulumista ja valossa katsottaessa. Molempien takana on taiturimaista osaamista.

Hirsiaho tarjoaa kolmen pakistanilaiskirjailijan – Benazir Bhutton ”*The Daughter of the East. An Autobiography*” (1988), Begum Shaista Ikramullahin ”*From Purdah to Parliament*” (1963/1997) ja Sara Sulerin ”*Meatless Days*” (1989) – tekstien kautta poliittisen luennan Pakistanin historialle, naisten roolille kansakunnan rakentamisessa sekä koloniaalisille ja post-koloniaalisille voimille, jotka ovat ohjanneet kansakunnan tuottamista. Kolmen naiskirjailijan tekstien avulla Hirsiaho avaa näkökulman myös Pakistanin arjen historiaan, johon kuuluvat ruoka, sukulaissuhteet ja naisille varatut varjoiset takapihat. Tekijä kirjoittaa ’hiljaisista historiaa’, joka sekini toki avautuu poliittiselle luennalle arjen historiallisen ja poliittisen kontekstualisoinnin kautta. Nämä kolme tekstiä avaavat näkökulman Pakistanin historian eri vaiheisiin aina siirtomaavallan loppuvaiheista uusimpaan maasta muuttaneiden diasporahistoriaan asti.

Tekijän menetelmä nojaa feministisen tutkimuksen ajatukseen, että ’uudelleenkirjoittaminen’ voi olla sekä poliittinen strategia että tutkimuksen menetelmä. Sen avulla voidaan tehdä näkyväksi ideologiset käytännöt, jotka synnyttävät sukupuolitettuja ja etnisöityjä subjekteja. Näiden subjektien joukkoon kuuluu luonnollisesti myös tutkija itse, jonka asemaa tutkimuksessa Hirsiaho ansiokkaasti pohtii.

Menetelmänsä mukaisesti tekijä kirjoittaa itsensä avoimesti tekstiin mukaan, ja tämä ilmenee muun muassa otteina hänen omista kenttätöypäiväkirjoista ja reaktioista luettuun tekstimateriaaliin. Tämä lukemisen/kirjoittamisen tapa on erittäin onnistunut. Se on onnistunut muun muassa sen takia, että näin kirjoitetussa tekstissä ei lukijakaan väiäse helpolla. Lukija joutuu jatkuvasti pohtimaan omia poliittisia ja eettisiä valintojaan.

Hirsiaho synnyttää näin tulkinnan kehän, jossa tekstien intertekstuaalisuus tuottaa väistämättömän pakon kohdata myös oman subjektipositio. Juuri tämä on nähdäkseni poliittisen luennan tuottamista tavalla jossa poliittisuus ja eettisyys kohtaavat. Hirsiahon työn eettisyyden voidaankin tulkita nojaavan Emmanuel Levinasin etiikkaan, jossa ’toisen’ kohtaaminen on se hetki, jolloin etiikka tulee mahdolliseksi. Hirsiaho pakottaa itsensä sekä lukijan kohtaamaan tämä ’toinen’ tavalla, jossa eettisyys on avoimuutta ’toisudelle’, jatkuvaa dialogia ’toisen’ kanssa ja jossa ei ole pysyviä subjektipositioita. Tämä eettinen lukeminen on nähdäkseni erityisen tärkeää, koska Hirsiaho työskentelee sellaisten aiheiden kuten muistin ja tunteiden politiikan kanssa. Bhutto, Ikramullah ja Suleri ovat Hirsiaholle verta ja lihaa olevia tuntevia olentoja, joiden elämään hän osallistuu keskustelemalla heidän tekstiensä kanssa, matkustamalla heidän viitoittamia reittejään ja syömällä heidän mieliruokiaan. Kaiken tämän Hirsiaho tekee poliittisen luennan kautta välttämättä niin sanotun Britney Spears -etnografian (Christine Sylvesteriä lainatakseni), jossa tekijä kohteensa lisäksi riisuu myös itsensä usein pelkästä ekshibitionistisesta halusta.

Hirsiaho kieltäytyy työssään modernin positivistisen tieteen kirjoittamisen alalajista, jossa heijastuu modernille subjektille tyypillinen pyrkimys nimetä, luokitella ja ottaa haltuun. Hän kirjoittaa tekstinsä lähes kaunokirjalliseen muotoon, jossa erilaiset tekstit edellä kuvatulla tavalla leikkaavat toisiaan. Työ ei pyri yhden suuren narratiivin oikeuttamiseen, vaan se polveilee ja rönnsyilee pysyen kuitenkin valitussa aiheessa. Hirsiaho kuuntelee, kysyy, puhuu tutkimuksensa kohteiden kanssa ja joskus jopa vaikenee. Näin ollen esteettiset valinnat eli tyylin valinta muuttuvat tässä työssä myös eettisiksi valinnoiksi.

Hirsiahon työn tuleva lukija ansaitsee kuitenkin pienen varoituksen sanan: ’ken kirjaan tarttuu, se kirjaan hukkuu’. Teksti pitää lukijan niin tiukasti otteessaan, että sitä on vaikea laskea käsistään ennen kuin kirjan on lukenut kokonaan. Ja tähän ei ole tyypillinen akateemisen tutkimuksen ominaisuus.

TARJA VÄYRYNEN